

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 12. september 2007 truffet vedtak i

- Sak nr:** 56/07 (arkivnr: 200700500-28)
- Saken gjelder:** Klage fra A på tingrettsdommer B, tidligere sorenskriver C og dommerfullmektig D ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Jon Høyland
Kari Mjøllhus
Halvor Kjølstad
Trine Buttingsrud Mathiesen
Inger Lise Gjørv

Eva Nygaard Ottesen har fratrudd som inhabil i saken, og varamedlem Kari Mjøllhus deltok i hennes sted. Inger Lise Gjørv møtte som varamedlem for Wenche Frogn Sellæg, som hadde forfall.

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 2.

- Vedtaket:**
1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold om kan overprøves ved bruk av rettsmidler.
 2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B.
 3. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tidligere sorenskriver C.

Innledning:

Ved brev av 23. mai 2007 har A inngitt klage på tingrettsdommer B og tidligere sorenskriver C ved X tingrett, nå lagdommer ved Y lagmannsrett. Klagen gjelder blant annet dommeratferd. Klagen er forelagt tingrettsdommer B og sorenskriver C, som ved brev av hhv. 21. og 22. juni 2007 har avgitt uttalelse. A har supplert klagen ved en rekke etterfølgende brev, senest ved brev av 7. september 2007. Ved brev av 11. august 2007 er klagen utvidet til også å gjelde konsulent E og dommerfullmektig D ved X tingrett.

Saksfremstilling:

Klagen har først og fremst bakgrunn i tingrettens behandling av sak nr. ... vedrørende krav om salær. Klageren, A, var saksøker. Hennes motpart var advokat F. Tingrettsdommer B var dommer i saken. Avsluttende rettsmøte etter reglene om forenklet rettergang ble avholdt 26. april 2007. Dom ble avsagt 30. april 2007.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Klagen gjelder tingrettsdommer B, og sorenskriver C som ansvarlig overordnet.

Tingrettens dom er utelukkende basert på hennes motparts påstander, herunder påstanden om at hun hadde benyttet seks advokater i saken. Saken ble dessuten feilaktig behandlet etter reglene om forenklet rettergang. Saken ble reist den 23. mars 2007. Hun fikk så et brev av 27. mars 2007 fra tingretten om forenklet rettergang. Da saken dreide seg om et beløp på 76 053 kroner var forenklet rettergang ikke mulig. Ved brev av 1. april 2007 til tingretten protesterte hun på forenklet rettergang, og ba om en forklaring. Noen forklaring fikk hun aldri.

Hun møtte deretter opp ved rettens kontor, men ble av personalet avspist med at hun kunne be dommeren om en forklaring i rettssalen. Hun finner det uakseptabelt at domstolen neglisjerte å gi henne relevante opplysninger på forhånd. Hun etterspurte samtidig et dokument, og fikk en hel bunke dokumenter som var sammenstiftet og som hun aldri hadde fått kopi av. Hun ble dypt sjokkert over at kopi av hennes manipulerede anke over forliksrådets dom ikke var blitt sendt henne. Etter en gjennomgang av dokumentene gikk det opp for henne at forliksrådet hadde omgjort hennes sak til to saker. Hennes anke gjaldt 76 057 kroner, men på grunn av denne fremgangsmåten ble saken omgjort til en liten sak som kunne behandles etter forenklet rettergang.

Det ble avholdt rettsmøte 26. april 2007, med tingrettsdommer B som dommer. Hun hadde ventet en forklaring på hvorfor saken var undergitt forenklet rettergang, noe tingrettsdommer B nektet å gi henne. Rettsmøtet omhandlet utelukkende et salærkrav på 8 535 kroner. Andre krav ble ikke ansett som en del av saken. De impliserte, herunder B, tok inn ulovlige vedlegg til hennes anke, og prøvde å få det til å se ut som om hun hadde anket en dom på 10 957 kroner. De bidro derved til at advokat F unngikk å møte i retten hvor han hadde atskillig mer å svare for enn grove påplusninger av salæret.

Fra klagen siteres følgende:

”Dommer B var meget brysk, for å si det pent. Jeg ble i motsetning til adv. F overhodet ikke hørt. Hver gang jeg prøvde å si noe, sa B: ti stille, her er det jeg som bestemmer når du skal få si noe.”

Videre uttales blant annet følgende:

”Da retten var ”satt” rakte jeg opp hånden og spurte om å få si et par ord. ”Jeg ble straks stoppet av B som i en ”Brysk tone, for å si det mildt sa ”Ti stille, her er det jeg som bestemmer når du skal få si noe.”

Jeg hører ikke på h.øre, i tillegg var begge ørene flere uker etter en flytur fortsatt tette, så hørselen var ytterligere nedsatt. Jeg gikk på en medikamentkur, som hjalp lite og skal nå til spesialist. Først etter lang tid fikk jeg påpekt mine hørselsproblemer.

Jeg ønsket også å få rede på hvorfor jeg var innkalt til et møte jeg anså ulovlig og ikke var i samsvar med min anke. Jeg ble igjen bedt om å ”ti stille”

F hadde i motsetning til meg ingen vanskelighet med å komme til ordet, med langvarige innlegg og sjikanerte meg som dum.

Da jeg prøvde å forklare at møtet den 21. juni aldri har funnet sted (se s. 2); ble jeg igjen avbrutt ”Nå skal vi se om du snakker sant, reis deg opp og avlegg ed. Noen forklaring fikk jeg ikke gitt.

Da også B begynte å sjikanere meg for de 6 advokater, tok jeg frem domsslutningen på en adv. som også hadde prøvd å lure meg for ca. 55.000. og som måtte frafalle ca. 43.000. for å vise at adv F’s stadige påpekning av de 6 adv. for å sverte meg, er noe annerledes.

B sa han ikke var interessert i å se det” DU HAR HATT 6 ADV”.

Oppsummeringsvis anføres følgende:

Tingrettsdommer B har forsettlig spolert hennes mulighet til å anke dom på 76 053 kroner, som er langt over grensen for forenklet rettergang. Han har sannsynligvis, sammen med andre, bidratt til manipulering av hennes stevning/anke ved å tilføye atskillige uvedkommende dokumenter. Han har sammen med andre impliserte forandret stevningen/anken til en sak med obligatorisk forenklet rettergang. Dommeren førte en høyst subjektiv sak i motpartens favør. Han var ikke nøytral. Dommeren forsømte videre sin plikt til å sette seg inn i saken. Dommeren må ha forstått sammenhengen, da ingen ville ha gått til sak for 10 957 kroner og betalt 4 300 kroner i gebyr. Dommen er ugyldig. Dommeren har tvunget gjennom en rettsstridig sak, til tross for at han sikkert kjente til forhistorien og konsekvensene saken har fått for henne, med flere sammenbrudd og et selvmordsforsøk. Hun anklager dommeren for dokumentfalskneri.

Klagen utvides til også å gjelde konsulent E, idet hun er medskyldig i å ha tvunget henne inn i en rettstridig sak sammen med advokat F og tingrettsdommer B.

Videre utvides klagen til å gjelde dommerfullmektig D. Det vises til tingrettens kjennelse av 8. august 2007 vedrørende ”annen tvangsfullbyrdelse” i sak nr. Fra klagebrev av 11. august 2007 siteres følgende:

”Det har forundret meg at man har satt en underordnet på saken. Hennes ”saksførsel er ikke mye å skryte av. Enten har hun ikke forstått noenting eller oppfatningene er ikke hennes egne.

Hennes anførsler er så forvirrende og ulogiske at det er vanskelig å sette seg inn i hennes tankegang.”

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Anførselen om at han forsøkte å sverte A ved å påpeke at hun hadde hatt seks advokater i saken, referer seg til et avsnitt på side 3, jf. side 2 i dommen av 30. april 2007. Avsnittet kan ikke være utformet på en måte som er i strid med god dommerskikk. Under rettsmøtet kommenterte han ikke A's skifter av advokat.

Til anførselen om at retten feilaktig har behandlet saken etter reglene om forenklet rettergang, vises det til rettens vurdering av hva som var tvistegenstanden på side 3 i dommen. Han mener at tolkningen av stevningen og de etterfølgende brevene fra A, og de prosessuelle beslutninger om anvendelse av reglene for forenklet rettergang og om ikke å tillate nye krav i saken, var forsvarlige og ikke i strid med god dommerskikk. Hvorvidt det foreligger en saksbehandlingsfeil er et spørsmål som antas å ligge utenfor det Tilsynsutvalget skal vurdere.

Han kan ikke se noen indikasjoner på at påstanden om manipulering med saksdokumentene er riktig. Under enhver omstendighet kan han ikke se grunnlag for kritikk mot ham.

A har anført at han hadde en brysk tone under rettsmøtet. Det er korrekt at han måtte repetere "reglene" for parters opptreden i retten atskillig flere ganger enn det som er vanlig i saker med selvprosederende parter. Han oppfatter dette som en del av hans oppgaver som dommer. Hans ledelse av rettsmøtet foregikk hele tiden på en høflig, om enn bestemt måte.

Innklagede – tidligere sorenskriver C – har vist til følgende:

Uttalelsen gjengis i sin helhet:

"Klagen gjelder behandlingen av X tingretts sak nr [...] og er i første rekke rettet mot dommer B. Klagen innbefatter sorenskriveren som ansvarlig overordnet.

For så vidt gjelder klagen mot B viser jeg til hans uttalelse av i dag som jeg ikke ser noen grunn til å kommentere.

Når det gjelder klagen mot meg viser jeg til at dommerne har et selvstendig ansvar for behandlingen av tildelte saker. Sorenskriveren har et overordnet administrativt ansvar, men har ikke myndighet til å gripe inn i saksbehandlingen i den konkrete sak."

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptre i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Imidlertid gjelder det visse lovbestemte unntak fra denne myndigheten. En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan "vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig". Det betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag

for kjæremål, anke eller gjenopptagelse, kan Tilsynsutvalget ikke vurdere dette. Det er uten betydning om kjæremåls- eller ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Tilsynsutvalget har etter dette ikke myndighet til å overprøve de rettslige og faktiske vurderinger som ligger til grunn for dommen av 30. april 2007, jf. domstoloven § 236 fjerde ledd. Spørsmålet om det foreligger saksbehandlingsfeil, kan utvalget heller ikke vurdere. Alt dette er forhold som kun kan overprøves ved anvendelse av rettsmidler mot avgjørelsen, innen gitte frister. Utvalget kan etter dette ikke vurdere om tingrettsdommer B har lagt riktig faktum til grunn for dommen av 30. april 2007, herunder spørsmålet om advokatbytter. Utvalget kan heller ikke vurdere om det var riktig eller galt å behandle saken etter reglene om forenklet rettergang. Den delen av klagen som dreier seg om disse forholdene må på dette grunnlag avvises.

Videre anses den delen av klagen som retter seg mot dommerfullmektig D i sin helhet å gjelde misnøye med en rettsavgjørelse. De påberopte forhold kunne vært brukt som grunnlag for kjæremål mot avgjørelsen. Under henvisning til domstoloven § 236 fjerde ledd, avvises også denne delen av klagen.

Klagen oppfattes videre å gjelde tingrettsdommer B's opptreden i rettsmøtet den 26. april 2007, herunder dommerens prosessledelse. Feil ved prosessledelsen kan som utgangspunkt brukes som grunnlag for anke over saksbehandlingsfeil. Anførsler om at dommeren ledet forhandlingene på en slik måte at viktige opplysninger av betydning for saken ikke kom frem, faller derfor utenfor det Tilsynsutvalget har myndighet til å vurdere, jf. domstoloven § 236 fjerde ledd.

Det fremgår imidlertid av lovforarbeidene jf. NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte at Tilsynsutvalget forutsettes å kunne behandle "uhøvisk eller utilbørlig" atferd fra dommerens side. Det uttales blant annet at:

"Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forføyning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse..."

Det følger av dette at klagerens anførsler om brysk tone i retten m.v. kan behandles av utvalget.

Generelt vil utvalget bemerke at det er beklagelig når en part forlater retten med et inntrykk som det klageren her har redegjort for. Imidlertid må det påpekes at administrator ikke bare har rett, men også plikt til å styre forhandlingene slik at disse ikke blir unødige omfattende og tidkrevende. Blant annet har dommeren rett til å gripe inn og avbryte parter og andre aktører hvis han mener at forklaringen ikke har betydning for den vurdering retten skal foreta. Overfor selvprosederende parter har dommeren et ansvar for å sørge for at disse får den nødvendige rettleiding underveis slik at rettsmøtet kan avholdes i riktige former.

A's og tingrettsdommer B's oppfatning av hvordan rettsmøtet den 26. april 2007 forløp, står i et motsetningsforhold til hverandre. A har blant annet opplyst at dommeren sjikanerte henne med at hun hadde hatt seks advokater. Dommer B har på sin side opplyst at han under rettsmøtet ikke nevnte noe om A's advokatskifter. Det fremgår videre at A opplevde at dommeren generelt hadde en brysk tone overfor henne. Dommerens synspunkt er at han ledet rettsmøtet på en høflig, men bestemt måte.

Tilsynsutvalget var ikke selv til stede under rettsmøtet, og må forholde seg til partenes fremstilling av saken. Utvalget ser ikke bort fra at klagerens opplevelse av å ha blitt dårlig behandlet av dommeren, kan ha sammenheng med at dommeren fant det nødvendig å gjentatte ganger ta opp med A hvordan man som part opptrer i retten. Dersom parter eller andre aktører i rettssalen ikke retter seg etter dommerens prosessledelse, må dommeren ha full anledning til å opptre fast og bestemt. Det er likevel krav til at dette skjer på en hensynsfull og høflig måte. Utvalget finner på bakgrunn av de fremkomne opplysningene ikke tilstrekkelige holdepunkter for at tingrettsdommer B opptrådte utilbørlig overfor A. Utvalget finner videre at A's påstand om at dommer B har medvirket til å manipulere hennes stevning ikke er underbygget eller sannsynliggjort.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B. Klagen mot sorenskriver C som ansvarlig overordnet kan da heller ikke føre frem. Uansett ville hun som domstolleder ikke kunne blitt holdt personlig ansvarlig for dommerens opptreden i et enkelt rettsmøte.

Tilsynsutvalget for dommere har kun myndighet til å behandle klager på dommere. Saksbehandlere ved domstolene omfattes ikke av klageordningen, og klagerens anførsler vedrørende konsulent E undergis derfor ingen klagebehandling.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan overprøves ved bruk av rettsmidler
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer B
3. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tidligere sorenskriver C